

این روش را در پیش گرفتند که گهگاه در بندرهای بزرگ و مراکز بازرگانی دریایی و موتورخانه ها دور یکدیگر جمع شوند و متفقاً با واسطه های بیمه در مورد خطرهای دریایی و خصوصیات فنی کشتی ها و سایر موارد مورد علاقه تبادل نظر و کلمات و اطلاعات خود را کامل کنند. افزون بر این، بیمه گران غالباً خطرهای بزرگی را که به تنهایی از پس آن بر نمی آمدند متفقاً به عهده می گرفتند. بیمه گران زودتر از بیمه گزاران به لزوم تعاون و کمک متقابل توجه کردند. مهم ترین اجتماع بیمه گران در قهوه خانه شخصی به نان ادوارد لویر در لندن تشکیل می شد.

۴-لویدز لندن

در سده هفدهم، قهوه خانه های لندن محل ملاقات ادیبان، تجار و دلالان بود. در این قرن، قهوه خانه ها نقش مهمی در زندگی اجتماعی مردم انگلستان بازی می کردند.

در قهوه خانه های لندن اخبار مهم روز رد و بدل می شود و مسائل اقتصادی و سیاسی نیز مورد توجه و بحث قرار می گرفت. همچنین معاملات بزرگ و حتی حراجها در قهوه خانه ها انجام می شد.

همانطور که گفتیم یکی از قهوه خانه ها متعلق به «ادوارد لویدز» در «تاور استریت» بود که موقعیت مناسبی از نظر نزدیکی به اداره نیروی دریایی داشت. از سال ۱۶۹۷ تا اوایل سال ۱۹۶۷، لوید به انتشار روزنامه ای پرداخت به نام «اخبار لویدز» که در آن اخباری از نقاط مختلف جهان که مورد توجه عموم بود و اخباری که مورد توجه خاص مشتریان وی قرار داشت، درج می شد. به هر حال در حدود ۲۰ سال پس از انتشار نشریه لویدز، قهوه خانه مزبور مهم ترین مرکز معاملات بیمه ای شده بود. در سال ۱۷۶۰ نشریه دیگری موسوم به نشریه کشتیرانی و حمل و نقل کالاها منتشر شد. تا ۱۷۶۰، قهوه خانه لوید مهم ترین مرکز برای بیمه کردن خطرهای دریایی بود، عملیات بیمه گران لویدز حدود ۱۵۴ سال در گوشه غربی طبقه دوم عمارت بورس لندن ادامه داشت و پس از متجاوز از یک قرن و نیم فعالیت به عمارت اختصاصی لویدز منتقل شد.

موسسه لویدز لندن از نظر تشکیلات به سه قسمت مجزا از یکدیگر تقسیم می شود: قسمت اطلاعات، نمایندگان لویدز و سرانجام بیمه گران.

قسمت اول، قسمت اطلاعات است که مرتباً آخرین اطلاعات، تلگرافها و اخبار مربوط به حرکت کشتیها و خسارتهای وارده به آنها را جمع آوری و در تالار لویدز اعلام می کند.

قسمت دوم از سازمان موسسه لویدز، نمایندگان لویدز هستند. نمایندگان لویدز را آژانسهای لویدز در نقاط مختلف جهان خصوصاً در بندرهای مهم تشکیل می دهند. آنها مرتباً اخبار مربوط به ورود و خروج کشتیها را به موسسه لویدز اطلاع می دهند و به کشتیهای تجاری راهنماییهای لازم را می نمایند.

قسمت سوم، بیمه گران لویدز هستند. معاملات بیمه در موسسه لویدز را اعضاء به طور مستقل انجام می دهند و لویدز در اینجا واسطه عمل است. بیمه گران لویدز به دو طبقه تقسیم می شوند: طبقه نخست کسانی هستند که مهاملات بیمه را انجام می دهند و طبقه دوم کسانی که سرمایه خود را در موسسه به جریان می گذارند و از منافع آن استفاده می کنند. کسانی که عملیات بیمه گری اشتغال دارند باید متناسب با تعهداتی که قبول می کنند، مبلغی به عنوان ودیعه به خزانه داری لویدز بسپارند. بیمه گران به گروههای مختلف تقسیم شده اند و در ظهر بیمه نامه های صادره هر گروه نام اعضای آن گروه و میزان تعهداتشان نوشته شده است.

۵-تاریخچه بیمه در ایران

در سال ۱۳۱۰ خورشیدی، فعالیت جدی ایران در زمینه بیمه آغاز شد. در این سال بود که قانون و نظامنامه ثبت شرکتها در ایران به تصویب رسید و متعاقب آن بسیاری از شرکتهای بیمه خارجی از جمله گسترخ، آلیانس، ایگل استار، یورکشایر، رویار، ویکتوریا، ناسیونال سویس، فنیکس، اتحادالوطنی و ... به تأسیس شعبه یا نمایندگی در ایران پرداختند. گسترش فعالیت شرکتهای بیمه خارجی، مسوولان کشور را متوجه ضرورت تأسیس یک شرکت بیمه ایرانی کرد و دولت در شانزدهم شهریور ۱۳۱۳ شرکت سهامی بیمه ایران را با سرمایه ۲۰ میلیون ریال تأسیس کرد. فعالیت رسمی شرکت سهامی بیمه ایران از اواسط آبان ماه همان سال آغاز شد.

تأسیس شرکت سهامی بیمه ایران، نقطه عطفی در تاریخ فعالیت بیمه ای کشور به شمار می رود زیرا از آن پس دولت با در اختیار داشتن تشکیلات اجرایی مناسب، قادر به کنترل بازار و نظارت بر فعالیت موسسات بیمه خارجی شد. دو سال پس از تأسیس شرکت سهامی بیمه

ایران یعنی در سال ۱۳۱۶، «قانون» در ۳۶ ماده تدوین شد و به تصویب مجلس شورای ملی رسید. پس از آن نیز مقررات دیگری در جهت کنترل و نظارت بر فعالیت موسسات بیمه از طریق الزام آنها به واگذاری ۲۵ درصد بیمه نامه های صادره به صورت اتکایی اجباری به شرکت سهامی بیمه ایران وضع شد؛ در این رهگذر، الزام به بیمه کردن کالاهای وارداتی و صادراتی و اموال موجود در ایران، و ایرانیان مقیم خارج از کوشش نزدیکی از موسسات بیمه که در ایران به ثبت رسیده اند، بر استحکام شرکتهای بیمه افزود.

این روند کماکان ادامه داشت تا آنکه در سال ۱۳۳۱ بر اساس مصوبه هیات دولت کلیه شرکتهای بیمه خارجی موظف شوند. برای ادامه فعالیت خود را ایران مبلغ ۲۵۰۰۰۰ دلار ودیعه نزد بانک ملی ایران تودیع نمایند و پس از آن نیز منافع سالانه خود را تا زمانی که این مبلغ به ۵۰۰ هزار دلار برسد بر آن بیفزایند. این تصمیم موجب تعطیل شدن کلیه نمایندگیها و شعب شرکتهای بیمه خارجی در ایران به استثنای دو شرکت بیمه «یورکشایر» و «اینگستراخ» گردید و شرایط را برای گسترش فعالیت شرکتهای بیمه ایران فراهم ساخت.

نخستین شرکت بیمه خصوصی به نام «بیمه شرق» در سال ۱۳۲۹ و پس از آن تا سال ۱۳۴۳ به تدریج هفت شرکت خصوصی دیگر به نامهای آریا، پارس، ملی، آسیا، البرز، امید و ساختمان و کار به ترتیب تاسیس شدند. و به فعالیت بیمه ای پرداختند.

از سوی دیگر، با افزایش تعداد شرکتهای بیمه، ضرورت اعمال نظارت بیشتر دولت بر این صنعت و تدوین اصول و ضوابط استاندارد برای فعالیتهای بیمه ای به منظور حفظ حقوق بیمه گذاران و بیمه شدگان احساس می شد، به همین دلیل در سال ۱۳۵۰ «بیمه مرکزی ایران» به منظور تحقق هدفهای فوق تاسیس شد.

جایگاه صنعت بیمه بعد از انقلاب اسلامی ایران موسسات بیمه کشور تا قبل از پیروزی انقلاب اسلامی با ترکیبی از یک شرکت دولتی، دوازده شرکت خصوصی، و دو موسسه بیمه خارجی به صورت نمایندگی در سطح کشور فعالیت می کردند. در چهارم تیر ۱۳۵۸ بنابر تصمیم شورای انقلاب دوازده شرکت خصوصی، ملی اعلام شدند و پروانه فعالیت دو نمایندگی خارجی بیمه نیز لغو گردید.

با تصویب قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در ۲۴ آبان ۱۳۵۸ که طی آن نظام اقتصادی کشور به سه بخش دولتی، تعاونی و خصوصی تقسیم گردید. صنعت بیمه در جوار شماری از صنایع مهم به صورت مالکیت عمومی در بخش دولتی در اختیار دولت قرار گرفت.

شایان ذکر است که متعاقباً ده شرکت بیمه ملی شده به لحاظ فعالیت نامطلوب در یکدیگر ادغام شدند و شرکت بیمه دانا که از آن پس منحصراً بایست در بخش بیمه های اشخاص فعالیت می کرد تاسیس گردید.

در حال حاضر چهار شرکت بیمه ایران، آسیا، البرز و دانا به صورت دولتی بر امر بیمه گری مشغول می شدند و بیمه دانا نیز همانند سایر شرکتهای بیمه در هر دو بخش بیمه های اموال و اشخاص فعالیت می کنند.

و البته در سالهای اخیر با ورود بخش خصوصی در عرصه بیمه روز به روز بر تعداد موسسات بیمه خصوصی افزوده می گردد و تعدادی از آنها عبارتند از بیمه دی، رازی، پارسیان، ملت.

دیگر انواع بیمه

تقسیمات مسئولیتی که در بالا از آنها یاد شده معرف موقعیت کلی تحت قراردادهای کار روزانه است، زیرا پیمانکار صرف نظر از مقدار کاری که در طول روز انجام می دهد روزانه مزد دریافت می کند.

انواع دیگری از قراردادهای حفاری هم هست، به ویژه قرارداد بر اساس میزان کار و قراردادهای تحویل کار، قرارداد بر اساس مقدار کار قراردادی است که طی آن برای حفر عمق معینی صرف نظر از مدت زمان و هزینه عملیات یک مبلغی کلی دریافت می کند. این نوع قرارداد مستلزم آن است که مقاطعه کار حفاری، دستمزد خود را پس از تکمیل حفر چاه دریافت کند، بنابراین مسئول عملیات حفاری تا نقطه تعیین شده است. به همین ترتیب پیمانکار حفاری طی قرارداد مسئولیت بیمه کنترل مخارج چاه را تا تکمیل بر عهده می گیرد. پیمانکار موردی نیز اغلب خطر کنترل چاه را تا عمقی که تعیین شده و در قرارداد آمده بر عهده می گیرد. این نوع قراردادها در حفر زمین، به ویژه در ایالات متحده آمریکا بسیار متداول هستند.

مقتضیات بیمه در قراردادهای حفاری

قرارداد حفاری حاوی برنامه بیمه است که پیمانکار باید آن را بر عهده گرفته و به اجرا بگذارد. شواهد و مدارک این نوع بیمه به صورت مجوزها یا سیاست ها باید به متصدی ارائه شود. این قرارداد همچنین حاکی است بیمه گران مقاطعه کار از حقوق ویژه علیه متصدی صرف نظر می کند و به همین ترتیب متصدی از بیمه گران می خواهد از حقوق ویژه علیه مقاطعه کار چشم پوشی نمایند. این برنامه شامل بیمه های زیر است:

۱- بیمه بدنه و ماشین آلات روی دکل حفاری و تجهیزات مربوطه، این بیمه شامل جبران کامل ارزش و شرایط معادل فرم دکل حفاری استاندارد لندن است.

۲- بیمه حفاظت و مسئولیت در ارتباط با عملیات مربوط به دکل حفاری، این بیمه در حدی است که کمتر از میزان بیمه بدنه و ماشین آلات نمی باشد و شرایط آن مشابه شرایط یاد شده در زمینه احتمال خطرات بر طبق فرم بیمه بدنه آمریکا و فرم بیمه محافظت و مصونیت لندن و نروژ است.

۳- مسئولیت کلی جامع، این بیمه دربرگیرنده مسئولیت حقوقی و قراردادی پیمانکار حفاری نسبت به شخص ثالث برای جراحات جسمانی و آسیب و خسارت به اموال است. چنانچه مقاطعه کار پیمانکاران فرعی را جهت ارائه خدمات کشتی رانی به استخدام خود درآورد این بیمه مسئولیت پیمانکار را نیز تحت پوشش قرار می دهد. معمولاً حداقل یک میلیون دلار آمریکا برای هر حادثه یا اتفاق پرداخت می گردد. طی دوره قرارداد مبلغ بیمه نامحدود است. در شرایطی که پیمانکار حفاری بیمه حفاظت و مسئولیت را بر عهده نگیرد، قرارداد بر این مبنا است که محدوده بیشتری خریداری شده است. برخی از پیمانکاران آمریکایی دکل حفاری سیاست های مسئولیت کلی جامع را تا محدوده معینی بالا می برند تا طبق این مقتضیات قراردادی عمل شود.

۴- جبران خسارات وارده به کارکنان مسئولیت کارفرما، لازم است پیمانکار طبق قوانین جبران خسارات کارکنان داخلی عمل کرده و همچنین بر اساس قوانین کلی دریایی و دیگر قوانین (در چارچوب مسئولیت) مانند قانون جونز مسئولیت کارفرما را به میزانی که کمتر از یک میلیون دلار آمریکا برای هر حادثه نیست، تحت پوشش قرار دهد.

جنگ و خطرات سیاسی، همان طور که اشاره گردید زمانی که مسئولیت جنگ و خطرات سیاسی توسط متصدی بیمه نگردیده باشد، وظیفه پیمانکار خواهد بود که تا به اندازه ارزش کامل دکل حفاری این اموال و مسئولیت را بیمه نماید.

۶- مسئولیت در مورد وسایل نقلیه، این بیمه در مورد عملیات حفاری روی سطح زمین کاربرد دارد ولی به فعالیت های فلات قاره پیمانکار حفاری نیز در پشتیبانی از فعالیت های دریایی مرتبط می گردد. چنانچه نیاز به انجام و پذیرش بیمه مسئولیت باشد، باید طبق قوانین داخلی تجهیزاتی که مالکیت دارند و یا اجاره شده اند عمل گردد و میزان آن نباید کمتر از ۵۰۰ هزار دلار آمریکا در هر مورد باشد.

مثال هایی از قرارداد بیمه بین متصدی و پیمانکار در عملیات حفاری متصدی مسئولی موارد زیر است:

۱- تجهیزان خود که شامل تجهیزات پیمانکاران دیگر نیز می شود.

۲- تجهیزات متصدی در صورتی که در معرض فرسایش و عناصر مخرب قرار گرفته و طبق سیاست پیمانکار بیمه شده باشد.

۳- رشته لوله های حفاری، و تجهیزات زیردریایی، تا جایی که بیمه پیمانکار، پیمانکار را از پرداخت معاف نکرده باشد.

۴- حفره چاه و چاربوب آن، مگر آن که هر نوع آسیبی به آن ناشی از کوتاهی و قصور مقاطعه کار باشد.

۵- پرسنل متصدی و مقاطعه کاران.

۶- هرگونه آلودگی و فاضلاب، پاک سازی محل و رفع آلودگی های حاصل از دیواره و مکان های دیگر، مگر آن که جزو مسئولیت های پیمانکار آمده باشد.

۷- رفع هرگونه آلودگی و کثافات از بستر دریا غیر از دکل حفاری متحرک.

۸- هزینه کنترل چاه هایی که منفجر شده اند، از جمله هزینه حفاری مجدد.

۹- جنگ و مخاطرات سیاسی روی دکل حفاری و تجهیزات آن.

۱۰- آسیب و ضرر و زیان به منابع زیرزمینی اشخاص ثالث.

۱۱- آسیب های بعدی که متصدی متحمل می گردد.

۱۲- مسئولیت قانیهوین شخص ثالث به جز آنچه در بالا یاد شد.

همچنین مسئولیت های پیمانکار حفاری شامل موارد زیر است:

۱- تجهیزات پیمانکار، شامل دکل حفاری متحرک و تجهیزات پیمانکاران فرعی.

۲- آسیب به حفره در اثر کوتاهی پیمانکار، محدود به هزینه حفاری به همان عمق.

۳- پرسنل پیمانکار و پیمانکاران فرعی او.

۴- پاک سازی آلودگی های سطح آب ناشی از نشت مستقیم مایعات و مواد شیمیایی مربوط

به عملیات حفاری.

۵- رفع آلودگی های حاصل از دکل حفاری متحرک.

۶- خسارات بعدی که پیمانکار متحمل شده است.

۷- مسئولیت قانونی شخص ثالث غیر از آنچه در بالا آمده است.